

IFAU

Institutet för arbetsmarknads- och
utbildningspolitisk utvärdering

Har kommunala sommarjobb under gymnasieåren en positiv effekt på arbetskarriären senare i livet?

Moudud Alam
Kenneth Carling
Ola Nääs

RAPPORT 2013:24

Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU) är ett forskningsinstitut under Arbetsmarknadsdepartementet med säte i Uppsala. IFAU ska främja, stödja och genomföra vetenskapliga utvärderingar. Uppdraget omfattar: effekter av arbetsmarknads- och utbildningspolitik, arbetsmarknadens funktionssätt och arbetsmarknadseffekter av socialförsäkringen. IFAU ska även sprida sina resultat så att de blir tillgängliga för olika intressenter i Sverige och utomlands.

IFAU delar även ut forskningsbidrag till projekt som rör forskning inom dess verksamhetsområden. Forskningsbidragen delas ut en gång per år och sista dag för ansökan är den 1 oktober. Eftersom forskarna vid IFAU till övervägande del är nationalekonomer, ser vi gärna att forskare från andra discipliner ansöker om forskningsbidrag.

IFAU leds av en generaldirektör. Vid institutet finns ett vetenskapligt råd bestående av en ordförande, institutets chef och fem andra ledamöter. Det vetenskapliga rådet har bl.a. som uppgift att lämna förslag till beslut vid beviljandet av forskningsbidrag. Till institutet är även en referensgrupp knuten där arbetsgivar- och arbetstagersidan samt berörda departement och myndigheter finns representerade.

Rapporterna finns även i tryckt format. Du kan beställa de tryckta rapporterna via telefon eller mejl. Se nedanstående kontaktinformation.

Postadress: Box 513, 751 20 Uppsala
Besöksadress: Kyrkogårdsgatan 6, Uppsala
Telefon: 018-471 70 70
Fax: 018-471 70 71
ifau@ifau.uu.se
www.ifau.se

IFAU har som policy att en uppsats, innan den publiceras i rapportserien, ska seminariebehandlas vid IFAU och minst ett annat akademiskt forum samt granskas av en extern och en intern disputerad forskare. Uppsatsen behöver dock inte ha genomgått sedvanlig granskning inför publicering i vetenskaplig tidskrift. Syftet med rapportserien är att ge den ekonomiska politiken och den ekonomisk-politiska diskussionen ett kunskapsunderlag.

Har kommunala sommarjobb under gymnasieåren en positiv effekt på arbetskarriären senare i livet?

av

Moudud Alam^A, Kenneth Carling^B och Ola Nääs^{C1}

2013-11-18

Sammanfattning

Att erbjuda sommarjobb till ungdomar ses i många länder som ett sätt att förbättra ungdomars möjligheter att komma in och etablera sig på arbetsmarknaden. I Sverige erbjuder de flesta kommuner, delvis finansierat med statliga medel, sommarjobb till ungdomar. Den forskning som finns kring effekten av sommarjobb för ungdomar pekar dock i olika riktningar och lider ofta av metodproblem. Vi undersöker här med bättre metodologiska förutsättningar om kommunala sommarjobb för gymnasieungdomar i Falu kommun har någon positiv effekt på den postgymnasiala inkomstutvecklingen. Vi följer 2 650 ungdomar som, under första året i gymnasiet, ansökte om kommunalt sommarjobb. Vi följer dem tills de når en ålder av som mest 29 år. De kommunala sommarjobben fördelades genom ett lotteriförfarande där alla som ansökte hade lika stor chans att bli tilldelad ett sommarjobb. Vi finner ingen program-effekt för män. För kvinnor upptäcker vi en positiv effekt och då speciellt för kvinnor med låga betyg från grundskolan.

¹ Vi tackar seminariedeltagare från Högskolan Dalarna, Linnéuniversitetet, Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU) och Finansdepartementet för konstruktiva kommentarer. Ett särskilt tack riktar vi till Iida Häkkinen Skans, Johan Vikström och Olof Åslund för detaljerade kommentarer på tidigare version av denna rapport.

^A Akademin Industri och Samhälle, Högskolan Dalarna, 78188 Borlänge. maa@du.se.

^B Akademin Industri och Samhälle, Högskolan Dalarna, 78188 Borlänge. kca@du.se.

^C Akademin Industri och Samhälle, Högskolan Dalarna, 78188 Borlänge. ona@du.se.

Innehållsförteckning

1	Inledning	3
2	Beskrivning av data	4
3	Jämförelse av inkomstutveckling mellan grupper med olika grad av arbetslivserfarenhet under gymnasieåren.	8
4	Jämförelse mellan erbjudna och icke erbjudna kommunala sommarjobb	9
5	Jämförelse mellan erbjudna och icke-erbjudna uppdelat på kön och grundskolebetyg.....	11
6	Slutsats och diskussion	14
	Referenser	16

1 Inledning²

Är tidig kontakt med arbetsmarknaden genom sommarjobb till gagn för den framtida arbetskarriären? Många skulle nog svara ja på den frågan. Argument som framförs för att erbjuda sommarjobb är att sommarjobb får ungdomar att mogna tidigare än annars. Andra hypoteser är att sommarjobbande ungdomar skaffar sig kunskaper och färdigheter som kompletterar kunskaperna från skolan, de får också möjlighet att praktisera sina kunskaper från skolan, de blir motiverade till fortsatta studier samt att sommarjobbet kan leda till ett socialt nätverk som förbättrar chanserna att få fotfäste på arbetsmarknaden. Negativa konsekvenser av sommarjobb sägs vara att arbete under sommaren gör studenten trött och mindre utvilad inför nästa termin. Möjligheten att tjäna egna pengar sägs också göra det lockande att jobba istället för att studera. (se t.ex. Geel och Backes-Gellner, 2012; Häkkinen, 2006; Ruhm, 1997).³

Den forskning som gjorts om effekten av att jobba under gymnasieåren har huvudsakligen handlat om närvaro i skolan, betyg och disponibel inkomst. Det empiriska underlaget för effekten av sommarjobb som arbetsmarknadspolitiskt program är däremot svagt. Trots denna brist på empiriskt underlag är det vanligt att ungdomar erbjuds tidig kontakt med arbetslivet via olika arbetsmarknadspolitiska program. Under åren 1995–2007 lämnade staten bidrag till kommuner som anordnade kommunala sommarjobb till ungdomar och subventionerna återupptogs år 2009 som en följd av den finansiella krisen.

Att skatta effekten av sommarjobb är en svår uppgift eftersom en jämförelse av personer som sommarjobbat med personer som inte sommarjobbat sannolikt lider av så kallad selektionsbias. En person som sommarjobbat skiljer sig kanske från den som inte sommarjobbat genom t.ex. annorlunda personliga egenskaper och/eller hur det sociala kontaktnätet är utformat. Uppmätta skillnader dem emellan senare i livet kan bero på sådana icke observerbara skillnader och inte av att den ena sommarjobbat men inte den andre.

I denna studie skattar vi effekten på framtida inkomster av sommarjobb under gymnasieåren med hjälp av experimentdata från Falu Kommun för åren 1997–2003. Falu kommun lottade under dessa år ut sommarjobben bland de ungdomar som ansökte om kommunalt sommarjobb. Detta lotteriförfarande gör att en jämförelse mellan de som blivit erbjudna ett sommarjobb och de som inte blivit erbjudna ett sommarjobb inte störs av selektionsproblematik. Det är

² Denna rapport baseras på den engelska versionen av denna rapport (Alam, Carling och Nääs 2013). För en utförligare beskrivning av analyserna hänvisas den intresserade läsaren till denna.

³ Geel och Beckes-Gellner (2012) samt Häkkinen (2006) undersöker universitetsstuderande, och Ruhm (1997) sammanfattar flera undersökningar.

slumpen, via lotteriet, som avgjort vilka som fått erbjudande och icke observerbara faktorer påverkar inte utfallet i lotteriet.

Vi inleder denna rapport med en beskrivning av vårt datamaterial. I avsnitt 3 jämför vi inkomstutvecklingen för ungdomar med olika grad av arbetslivserfarenhet under gymnasieåren. I avsnitt 4 jämför vi de ungdomar som ansökt om och erbjudits kommunalt sommarjobb med de som ansökt om kommunalt sommarjobb men inte fick detta erbjudande. I avsnitt 5 gör vi samma jämförelse men uppdelat på kön och grundskolebetyg och i avsnitt 6 diskuterar vi resultaten från tidigare avsnitt samt den externa reliabiliteten.

2 Beskrivning av data

Vi har data från två olika källor, från Falu kommun och från Statistiska Centralbyrån (SCB). Från Falu kommun har vi uppgift om vilka som ansökt⁴ om kommunalt sommarjobb under åren 1997 till 2003.⁵ Vi har även uppgift om vilka som fått ett erbjudande om kommunalt sommarjobb och vilka som tackat nej till erbjudandet.

Erbjudandet om sommarjobb fördelades slumpmässigt i ett lotteriförfarande bland de som ansökt. Rättvisa har angetts som skäl till lotteriförfarandet. Om någon tackade nej till erbjudandet gick detta sommarjobb tillbaka till lotteriet. Sommarjobben på Falu kommun bestod i att utföra städning och parkarbete i kommunens lokaler och parker samt att hjälpa till inom äldreomsorgen. Dessutom fanns möjlighet för studenter att fungera som lärare åt yngre elever i högstadiet.⁶ Sommarjobbet varade som mest i tre veckor med en timlön på mellan 42 och 60 kronor.

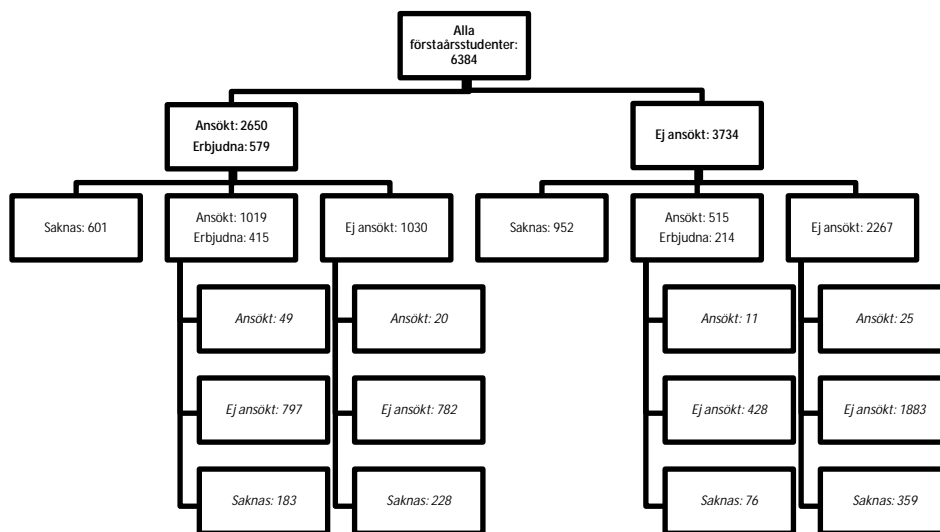
För vart och ett av åren 1997 till 2003 var cirka 2 800 ungdomar behöriga att söka kommunalt sommarjobb. Av dessa var det ca 800 som sökte kommunalt sommarjobb och antalet erbjudanden varierade mellan 84 och 342 med ett medelvärde på cirka 200. Totalt fördelades 1 425 arbeten bland de 5 457 ansökningarna. Det var möjligt att ansöka om sommarjobb flera år än ett vilket gör att antalet ansökningar skiljer sig från antalet studenter som ansökt. Då programmet huvudsakligen berör de studenter som sökt sommarjobb som förstaårsstudenter fokuserar vi i de följande avsnitten enbart på gruppen första-

⁴ För att vara behörig till sommarjobbet skulle den ansökande vara i åldern 16–19 år och vara mantalsskriven i Falu kommun.

⁵ Få observationer år 1995 och 1996 gör att vi använder data för tiden 1997–2003. Wang, Carling och Nääs (2006) använde samma data från Falu Kommun men var begränsade till en uppföljningsperiod på som mest 7 år.

⁶ Undervisa i kärnämnen svenska, engelska och matematik i ”sommarskolan” vilket har till uppgift att förbereda elever inför nästa årskurs.

årsstudenter som ansökt om kommunalt sommarjobb. Totalt fanns det 6 384 förstaårsstudenter varav 2 650 sökte sommarjobb hos kommunen. Varför de övriga 3 734 inte sökte sommarjobb hos kommunen vet vi inte. Tänkbara förklaringar kan vara att alla studenter inte hade kännedom om dessa jobb, eller att sommarjobben inte ansågs attraktiva av olika skäl varav ett kan vara att en stor del av jobben som erbjöds var i centrum av Falu kommun. Studenter boende i ytterområden får då lång resväg till de kommunala sommarjobben och drar sig för att söka dessa jobb. Figur 1 visar hur förstaårsstudenterna fördelar sig med avseende på ansökningar och erbjudanden.

Figur 1: Ansökningar till kommunalt sommarjobb bland förstaårsstudenter under åren 1997–2003

Not. Nivå ett är alla förstaårsstudenter (fet stil), nivå två är dessa studenter som andraårsstudenter, nivå tre är dessa studenter som tredjeårsstudenter (kursiv stil). Bland de tredjeårsstudenter som ansökt om kommunalt sommarjobb blev 40 procent erbjudna jobb.

Benägenheten att ansöka om kommunalt sommarjobb avtar med åldern. Detta kan troligen delvis förklaras med att det är lättare att få ett sommarjobb på annat håll som 18-åring än som 16- och 17-åring då vissa arbeten inte får utföras av personer under 18 år. Det kan också vara så att lönen som kommunen erbjuder inte attraherar de äldre ungdomarna som då söker sig till andra arbetsgivare istället.

Bland förstaårsstudenterna var det cirka 41 procent (2650/6384) som ansökte om sommarjobb hos kommunen. Andelen som ansökte om sommarjobb som andraårsstudent om man ansökt som förstaårsstudent var cirka 38 procent (1019/2650). Andelen som ansökte om sommarjobb som andraårsstudent om man inte ansökt som förstaårsstudent var enbart cirka 14 procent (515/3734). Vidare var det ovanligt att söka sommarjobb som tredjeårsstudent då andelen var endast mellan en och fem procent beroende på om de ansökt tidigare eller inte. Att andelen sökande var lågt bland de andra- och tredjeårsstudenter som inte ansökt som förstaårsstudent kan kanske förklaras med att de redan som förstaårsstudent hittat jobb på annat håll och därmed fått in en fot på arbetsmarknaden den vägen.

Vi konstaterar också innan vi går vidare att förstaårsstudenterna som ansökt om sommarjobb i genomsnitt hade en ackumulerad arbetsinkomst innan de började gymnasiet på cirka 2 000 kr. Under första året i gymnasiet tredubblas dock inkomsten. För förstaårsstudenterna som inte ansökte om sommarjobb hos kommunen är motsvarande siffra cirka 3 000 kr och en fördubbling under gymnasiets första år. Vi konstaterar även att de som ansökte om sommarjobb hos kommunen har högre betyg från grundskolan än de som inte ansökte om dessa jobb. På en 100-gradig skala⁷ har män som ansökte om jobb ett medelvärde 52,5 poäng och kvinnor 64,7 poäng. Motsvarande poäng för de som inte ansökte om jobb är 45,8 och 58,5. Vidare var kvinnorna överrepresenterade vad gäller ansökan om och erbjudande om jobb, de utgjorde cirka 55 procent av ansökningarna och 25 procent av dessa blev erbjudna kommunalt sommarjobb medan motsvarande siffra för männen var 18 procent.⁸

Med hjälp av individernas personnummer har data från SCB med uppgift om framtida inkomst och ett antal bakgrundsvariabler⁹ matchats till data från Falu kommun. Vi försöker besvara frågan om sommarjobbade ungdomar klarar sig bättre på arbetsmarknaden senare i livet än icke sommarjobbade ungdomar.¹⁰ Vi har valt att definiera en individ som sommarjobbare om individen haft en inkomst om minst 2 500 kr¹¹ under något av åren individen varit i

⁷ Vi använder en 100-gradig skala för att få jämförbarhet mellan olika betygssystem före och efter 1998.

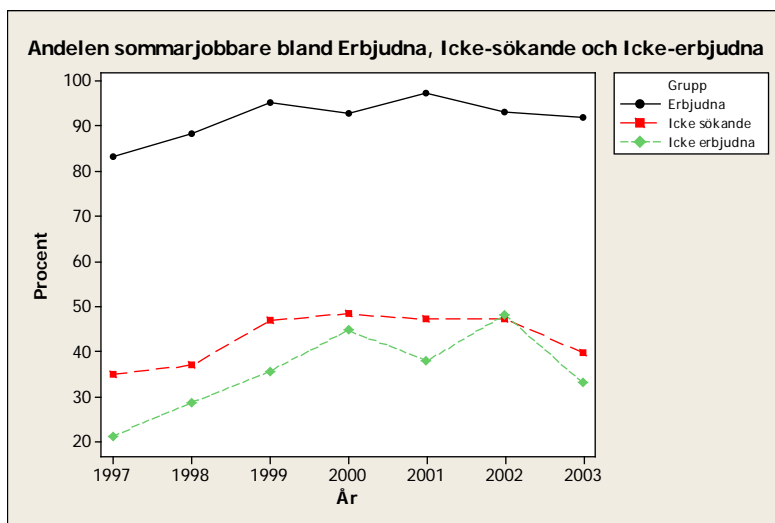
⁸ Varför kvinnorna är överrepresenterade har varken vi eller arbetsmarknadsenheten på Falu kommun någon förklaring till. Vi tror det är en sinkadus.

⁹ Kön, grundskolebetyg, socioekonomisk bakgrund. Data från SCB innehåller uppgifter om alla ungdomar i Sverige som var i åldern 16–19 år någon gång under perioden 1995–2003. För dessa individer har vi uppgift om inkomst till och med år 2009.

¹⁰ Som mått på hur väl man klarar sig använder vi den framtida inkomsten.

¹¹ 2009 års prisnivå. Detta motsvarar ungefär en veckas arbete. Kortare tid än så har troligen ingen effekt på framtida karriär. Vi såg ingen betydande skillnad i inkomstutveckling för individerna då vi istället använde 1000 kr respektive 5000 kr.

åldern 16–19 år. Andelen sommarjobbare bland de som fått erbjudande om kommunalt sommarjobb var i genomsnitt under perioden 92 procent medan motsvarande siffror för de som inte fick ett erbjudande och de som inte ansökte var 43 respektive 36 procent. Figur 2 visar andelen sommarjobbare i grupperna ”Icke sökande”, ”Erbjudna” och ”Icke erbjudna” bland förstaårsstudenter under åren 1997–2003.

Figur 2 Andelen sommarjobbare bland erbjudna, bland icke sökande och bland icke erbjudna

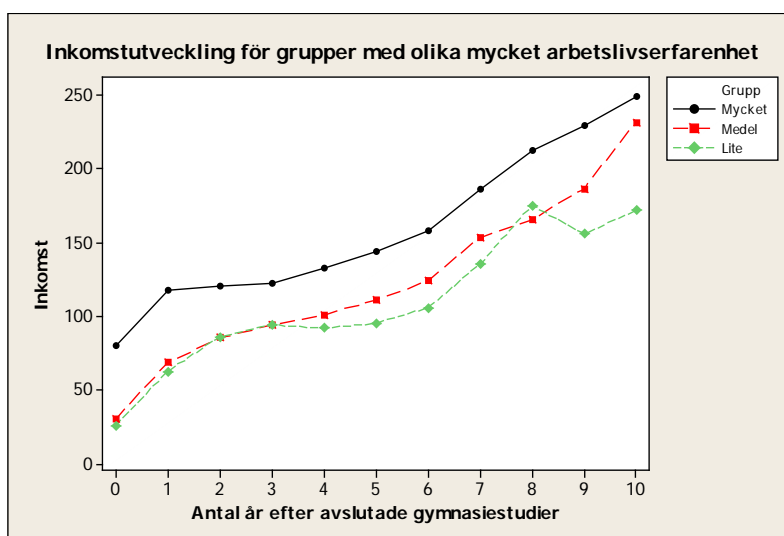
Att andelen sommarjobbare i gruppen ”erbjudna” är hög är inte förvånande, då de flesta som blev erbjudna också accepterade erbjudandet. Att andelen sommarjobbare bland de som inte ansökt om kommunalt sommarjobb är högre än för de som ansökt men inte blivit erbjudna kan kanske förklaras av att den gruppen har lättare att få ett sommarjobb hos annan arbetsgivare. De ansöker då inte om sommarjobb hos kommunen.

Vi lämnar nu beskrivningen av individerna under gymnasieåren och går vidare till den intressanta jämförelsen av hur det gått för dem senare i livet. I nästa avsnitt jämför vi medelinkomsten upp till och med 10 år efter avslutade gymnasiestudier mellan tre grupper av individer med olika mycket arbetslivs- erfarenhet under gymnasietiden.

Då programmet huvudsakligen berör de studenter som sökt sommarjobb som förstaårsstudenter fokuserar vi i följande avsnitt enbart på den gruppen.

3 Jämförelse av inkomstutveckling mellan grupper med olika grad av arbetslivserfarenhet under gymnasieåren.

Är det så att mer arbetslivserfarenhet under gymnasietiden leder till bättre inkomstutveckling senare i livet än mindre arbetslivserfarenhet? Vi har tyvärr ingen direkt information om arbetad tid, men storleken på inkomsten under gymnasieåren är troligen starkt positivt korrelerad med arbetslivserfarenheten under dessa år och ger därmed en fingervisning om detta. Vi har delat upp studenterna i tre grupper efter hur mycket arbetslivserfarenhet (inkomst) de skaffat sig under gymnasietiden. Gruppen "Lite" utgörs av de 25 procent ungdomar med minst erfarenhet ($\leq 6\ 900$ kr i inkomst), gruppen "Mycket" utgörs av de 25 procent ungdomar med mest erfarenhet ($\geq 65\ 200$ kr i inkomst) och gruppen "Medel" utgörs av de mittersta 50 procenten ungdomar. Figur 3 visar inkomstutvecklingen¹² upp till tio år efter avslutade gymnasiestudier för studenter med olika lång arbetslivserfarenhet under gymnasietiden.

Figur 3 Medelinkomst i tusentals kronor efter avslutade gymnasiestudier för grupper med olika grad av arbetslivserfarenhet under gymnasieåren. 2009 års prisnivå

¹² En jämförelse av framtida inkomster från detta datamaterial beskrivs bra av medelvärdet och på grund av dess enkelhet har vi valt att använda medelinkomsten som indikator på hur väl man lyckats i arbetskarriären.

Vi ser att ju mer arbetslivserfarenhet individerna har under gymnasietiden desto högre arbetsinkomst har de också senare i livet. Det är de lämnar gymnasiet har de med mycket arbetslivserfarenhet i genomsnitt drygt 50 000 kr mer i årsinkomst än de som har runt genomsnittlig eller lite arbetslivserfarenhet. Skillnaden efter åtta år är cirka 40 000 kronor.

Vi kan dock inte från denna jämförelse dra slutsatsen att mer arbetslivserfarenhet under gymnasieåren är bra för arbetskarriären. De som skaffat mer arbetslivserfarenhet under gymnasieåren kanske skiljer sig från de som inte gjort detta med avseende på icke observerbara faktorer. Dessa faktorer kan ha påverkat deras förmåga att skaffa arbetslivserfarenhet likväl som att ha högre inkomst senare i livet. Risken är därför stor för selektionsbias i denna jämförelse. Datamaterialet ger oss lyckligtvis möjligheten att göra en annan jämförelse, nämligen mellan de som ansökt om kommunalt sommarjobb och fått detta erbjudande och de som ansökt om kommunalt sommarjobb men inte fått detta erbjudande.

4 Jämförelse mellan erbjudna och icke erbjudna kommunala sommarjobb

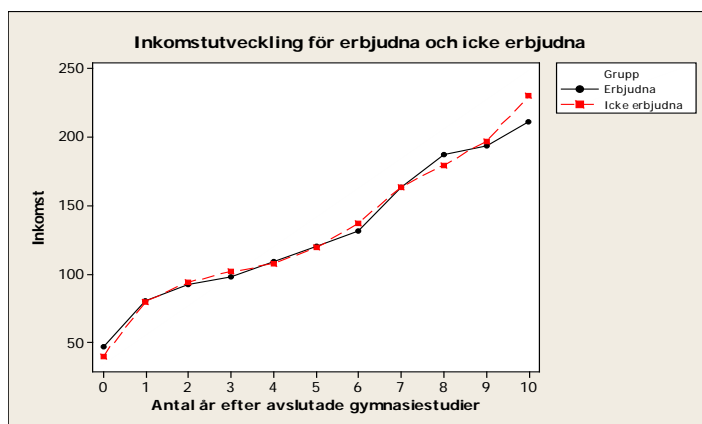
Vi jämför här medelinkomsten mellan de som ansökt om kommunalt sommarjobb och fått erbjudande om ett sådant och de som ansökt om kommunalt sommarjobb men inte fått detta erbjudande. Dessa grupper har skapats slumpmässigt genom ett lotteriförfarande vilket minimerar risken för selektionsbias i en jämförelse dem emellan. Jämförelsen görs under 11 år med början från det år då de lämnat gymnasiet. Skillnaden i inkomst mellan erbjudna och icke erbjudna varierar mellan -19 000 kr till 8 100 kr. Från en medelinkomst på cirka 43 000 kr det år man slutar gymnasiet är den genomsnittliga inkomsten cirka 210 000 kr för erbjudna respektive cirka 230 000 kr för icke erbjudna 10 år efter avslutade gymnasiestudier.

Gruppen erbjudna hade högre inkomst sex av åren men skillnaden är signifikant endast för det år då de lämnade gymnasiet. Inkomstutvecklingen för de bägge grupperna är därmed likartad och visar inte på någon positiv effekt av erbjudandet. Med ledning av denna jämförelse kan vi inte sluta oss till att dessa båda grupper skiljer sig åt i framtida inkomstutveckling. Tabell 1 visar inkomstutvecklingen för de bägge grupperna och Figur 4 förtydligar utvecklingen över åren.

Tabell 1 Medelinkomst i tusentals kronor för erbjudna respektive icke erbjudna kommunalt sommarjobb. 2009 års prisnivå

År ^a	Sökande till kommunalt sommarjobb				Differens	p-värde
	Erbjudna ^b		Icke erbjudna ^c			
	N	Inkomst	N	Inkomst		
0	578	46,6	2058	39,9	6,7	0,0004
1	574	80,4	2052	79,9	1,3	0,6914
2	572	92,1	2043	94,1	-2,8	0,4615
3	570	97,9	2033	101,8	-3,9	0,3337
4	539	109,0	1807	107,7	1,3	0,7679
5	474	120,3	1523	119,3	1,0	0,8413
6	380	131,7	1226	137,0	-5,3	0,3976
7	266	163,8	926	163,7	0,1	0,9908
8	189	187,8	631	179,7	8,1	0,4248
9	97	193,6	367	197,2	-3,6	0,7991
10	30	211,3	157	230,3	-19,0	0,4793

Not: (a) Antal år efter avslutade gymnasiestudier. (b) En individ som ansökt om och blivit erbjuden kommunalt sommarjobb tillhör gruppen erbjudna. (c) Om individen ansökt om kommunalt sommarjobb men inte fått sådant erbjudande tillhör individen gruppen icke erbjudna.

Figur 4 Medelinkomst i tusentals kronor för erbjudna respektive icke erbjudna kommunala sommarjobb. 2009 års prisnivå

Att vi inte upptäcker någon effekt i denna jämförelse behöver inte betyda att effekt helt och hållet saknas. Vi har inte hittills undersökt om sommarjobben har någon positiv effekt på någon subgrupp av studenter. I nästa avsnitt gör vi en sådan jämförelse.

5 Jämförelse mellan erbjudna och icke erbjudna kommunala sommarjobb uppdelat på kön och grundskolebetyg

Vi har i föregående avsnitt inte lyckats påvisa någon signifikant skillnad i arbetsinkomst efter avslutade gymnasiestudier mellan de som fått ett erbjudande om kommunalt sommarjobb och de som inte fått ett sådant erbjudande.

Vi har dock i dessa jämförelser inte delat in ungdomarna i subgrupper. Hotz, Xu, Tienda och Ahituv (2002) påpekar att arbete under gymnasieåren kan ha en positiv effekt för vissa socialt missgynnade grupper. Vi delar i detta avsnitt in individerna efter kön och betyg från grundskolan. Vi har i föregående avsnitt inte heller tagit hänsyn till att några ungdomar har fått mer arbetslivserfarenhet under gymnasietiden än andra. I Rosenbaum, DeLuca, Miller och Roy (1999) citeras Granovetter (1995) som påminner om att tidig och bra personlig kontakt leder till fler kontakter längre fram i tiden. Inte bara arbetslivserfarenhet som sådan kan vara av betydelse för framtida inkomstutveckling utan också mängden (dosen) arbetslivserfarenhet kan spela roll¹³.

Att få ett kommunalt sommarjobb under det första året i gymnasiet kan vara en dörröppnare och leda till ytterligare arbetslivserfarenhet nästföljande två år. Den ackumulerade arbetslivserfarenheten (inkomsten) under gymnasieåren kan således vara beroende av om individen fick ett arbete första året eller inte. I Tabell 2 visar vi skillnaden i inkomst under gymnasieåren samt skillnad i inkomst åtta år efter avslutade gymnasiestudier mellan erbjudna och icke-erbjudna uppdelat på kön och grundskolebetyg¹⁴.

¹³ Vi vet inte omfattningen av sommarjobben men inkomsten kan ge en uppfattning om dosens storlek. Högre inkomst under gymnasieåren antas vara synonymt med mer arbetslivserfarenhet än lägre inkomst.

¹⁴ Antal observationer per subgrupp minskar med antal subgrupper och det lägsta antal observationer i en cell i tabell 4 är 40.

Tabell 2 Ackumulerad medianinkomst^a i under gymnasieåren, medelinkomst åtta år efter avslutade gymnasiestudier samt procentuell skillnad i inkomst under gymnasieåren och åtta år efter avslutade gymnasiestudier. Uppdelat på erbjudna och icke erbjudna, kön och grundskolebetyg. 2009 års prisnivå. Tusentals kronor

Grupp	Ackumulerad inkomst				Procentuell skillnad	
	Under gymnasieåren (A)		Åtta år efter avslutade gymnasiestudier (B)		A ^b	B ^c
	Erbjudna	Icke erbjudna	Erbjudna	Icke erbjudna		
<i>Män</i>						
Alla	15,4	12,8	204,8	204,2	20,3	0,5
<i>Betyg</i>						
<kvartil 1	10,0	9,1	219,3	192,8	9,9	13,5
Kvartil 1-3	17,2	14,0	211,8	201,3	22,9	5,5
>Kvartil 3	17,2	13,1	192,4	220,7	31,3	-13,1
Antal	217	986				
<i>Kvinnor</i>						
Alla	25,4	17,8	177,3	162,9	42,7	8,6
<i>Betyg</i>						
<kvartil 1	21,7	7,0	172,7	115,4	310	50,4
Kvartil 1-3	25,9	17,7	158,6	159,0	46,3	0,0
>Kvartil 3	25,9	20,0	203,0	173,6	29,5	16,7
Antal	362	1085				

Not: (a) Då många studenter helt saknar inkomst under gymnasieåren rapporterar vi medianinkomst istället för medelinkomst. Då några studenter börjar arbeta efter gymnasiestudierna och andra fortsätter studera är inkomsten året då de lämnar gymnasiet inte inkluderat. (b) Procentuell skillnad i ackumulerad inkomst under gymnasieåren mellan erbjudna och icke erbjudna. (c) Procentuell skillnad i inkomst åtta år efter avslutade gymnasiestudier mellan erbjudna och icke erbjudna.

Män som fått erbjudande om kommunalt sommarjobb har 20,3 procent högre ackumulerad inkomst under gymnasieåren än män som inte fått detta erbjudande och 0,5 procent högre inkomst åtta år efter avslutade gymnasie-

studier. Givet en veckolön på 2 500 kronor¹⁵ har vi att män som har fått erbjudande om kommunalt sommarjobb hade cirka en vecka¹⁶ mer arbetslivserfarenhet under gymnasieåren än män utan detta erbjudande. Männerna tycks alltså inte ha fått någon avgörande skillnad i arbetslivserfarenhet och framtida inkomst genom erbjudandet om kommunalt sommarjobb. När vi delar upp männen efter betyg från grundskolan blir bilden en annan. Män som fått erbjudande och har höga betyg har fått mer erfarenhet (31,3 procent) och samtidigt lägre framtida inkomst (-13,1 procent) än icke erbjudna män med höga betyg. Erbjudna män med medelmåttiga och låga betyg hade både mer erfarenhet och högre framtida inkomst än icke erbjudna. Vårt datamaterial ger oss inte möjlighet att närmare undersöka dessa förhållanden.

Kvinnor som grupp hade cirka 3,0¹⁷ veckors mer arbetslivserfarenhet och 8,6 procent högre inkomst åtta år efter avslutade gymnasiestudier vilket indikerar att erbjudandet för dem har en positiv effekt. För kvinnor med låga betyg från grundskolan är skillnaden mellan de som fått erbjudande om kommunalt sommarjobb och de som inte fått detta erbjudande avsevärt större. Skillnaden mellan dessa båda grupper är cirka 5,9 veckors¹⁸ mer arbetslivserfarenhet under gymnasieåren för de med erbjudande och de har drygt 50 procent högre inkomst åtta år efter avslutade gymnasiestudier.

Denna jämförelse indikerar att erbjudandet om kommunalt sommarjobb har en stark positiv effekt på framtida inkomst för kvinnor med låga betyg från grundskolan. Tillgänglig data kan tyvärr inte hjälpa oss att besvara frågan varför vi ser en så stor skillnad mellan dessa två grupper. Att skillnaden är stor beror dock inte på att de erbjudna kvinnorna med höga eller medelmåttiga betyg har högre inkomst än andra subgrupper utan på att de icke erbjudna kvinnorna med låga betyg har en märkbart lägre inkomst än övriga subgrupper.

En tänkbar förklaring till detta kan vara att de som inte fick ett erbjudande om sommarjobb inte heller fick fotfäste på arbetsmarknaden. De som däremot fick ett erbjudande fick möjlighet att visa på praktiska färdigheter istället för teoretiska kunskaper vilket gav ett stärkt självförtroende och skapade bättre förutsättningar för den fortsatta arbetskarriären.

Varför vi inte ser en lika stor skillnad för män med låga betyg kan bero på att de inte i lika stor utsträckning påverkas negativt av dåliga studieresultat. En analys med exempelvis djupintervjuer kanske kan komma svaret närmare varför vi ser det vi ser.

¹⁵ Vilket approximativt motsvarar lönen för ett kommunalt sommarjobb. Sommarjobb i andra sektorer kan ha en lön som skiljer sig från denna.

¹⁶ $((15,4-12,8)/2,5)$

¹⁷ $((25,4-17,8)/2,5)$

¹⁸ $((21,7-7,0)/2,5)$

I den engelska versionen av denna rapport ((Alam, Carling och Nääs (2013)), görs en analys med instrumentvariabelansats och där skattas dos-elasticiteten för kvinnorna till 0,4 vilket innebär att en procents ökning i arbetslivserfarenhet under gymnasieåren i genomsnitt ger 0,4 procents ökning i inkomst åtta år efter avslutade gymnasiestudier. I denna skattning påverkar kvinnor med låga betyg doselasticiteten i hög grad vilket gör att dos-elasticiteten för hela gruppen av gymnasiestudenter troligen är lägre. För en närmare beskrivning av modellen och resultaten från denna hänvisas den intresserade läsaren till den engelska versionen.

6 Slutsats och diskussion

Att erbjuda ungdomar sommarjobb ses av många som ett sätt att förbättra ungdomars möjligheter på arbetsmarknaden senare i livet. Vi har i denna rapport undersökt om kommunala sommarjobb påverkar den framtida arbetskarriären. Som ett mått på hur man lyckats i den framtida arbetskarriären har vi använt framtida arbetsinkomst efter avslutade gymnasiestudier. Vi har i analysen använt experimentdata från Falu kommun som under åren 1997 till 2003 fördelade sommarjobben med lottens hjälp. Vi har även använt data från SCB om bl.a. individernas inkomst efter avslutade gymnasiestudier.

Det är i huvudsak förstaårsstudenter som ansöker om kommunalt sommarjobb. Av Faluungdomarna i gymnasiets första årskurs tog 41 procent chansen att ansöka. Sannolikheten att ansöka minskar markant med åldern och sannolikheten att ansöka senare är låg om man inte ansökte i början av gymnasiet. Vi fokuserar i rapporten på dessa förstaårsstudenter. Vi följer inkomstutvecklingen för individerna upp till och med 10 år efter det att de lämnat gymnasiet.

Vi finner inte någon generell positiv effekt på framtida inkomst av det kommunala erbjudandet om sommarjobb. För subgruppen män ser vi inte heller något samband mellan erbjudande om kommunalt sommarjobb och framtida inkomst. För kvinnor, med höga och låga betyg från grundskolan, ser vi dock en skillnad i framtida inkomst mellan de som fått erbjudande om kommunalt sommarjobb och de som inte fått detta erbjudande. Skillnaden är störst i gruppen kvinnor med låga betyg från grundskolan. I den gruppen har kvinnor med erbjudande 310 procent mer erfarenhet under gymnasieåren och 50 procent högre inkomst åtta år efter avslutade gymnasiestudier.

Dessa resultat stämmer inte med Carr, Wright och Brody (1996)¹⁹ som finner positiva effekter, på arbetskraftsdeltagande, anställning och inkomst av

¹⁹ Carr har en tidshorisont på 12 år.

att arbeta under gymnasieåren. Våra resultat är dock till viss del i linje med Parent (2006)²⁰ som inte finner någon stark positiv effekt på framtida inkomst för kvinnor. För män finner Parent även tecken på en negativ effekt på framtida inkomst. Parent delar dock inte upp könen efter deras betyg från grundskolan.

Hotz, Xu, Tienda och Ahituv (2002)²¹ påpekar att de positiva effekter som har upptäckts av att jobba under skolåren oftast försvinner när man tar hänsyn till selektion samt att arbete under gymnasieåren kan ha en positiv effekt för vissa socialt missgynnade grupper vilket också är vad vi ser i vårt datamaterial.

Våra resultat ligger också i linje med Geel och Backes-Gellner (2012)²² som finner positiva resultat av att arbeta under studietiden för de som har arbete relaterat till studierna eftersom Falu kommun erbjuder sommarjobb inom äldre- vården vilket är ett arbete och en utbildningsinriktning som i huvudsak attraherar kvinnor som saknar högre utbildning.

Vi drar därmed slutsatsen att erbjudanden om kommunala sommarjobb inte har någon generell effekt på den framtida arbetsinkomsten. För kvinnor och då speciellt för kvinnor med låga betyg från grundskolan ser vi dock en positiv effekt på den framtida arbetsinkomsten. För männen ser vi inte något sådant samband. Med mer information om subgrupperna i avsnitt fem genom t.ex. intervju- eller enkätsvar vore det möjligt att få en förståelse för vad som ligger bakom de resultat vi ser. Tillgängliga data ger oss tyvärr inte den möjligheten.

Det är möjligt att rikta sommarjobbserbjudanden till de grupper som har störst nytta av sådana erbjudanden men Falu kommun har valt att lotta ut erbjudandena med hänvisning till rättviseskäl. Att det är vanligt förekommande med kommunala sommarjobbserbjudanden till ungdomar ska även ses i ljuset av att det framförs flera skäl för sådana erbjudanden varav minskad kriminalitet är ett exempel (Ask, 2013). När det gäller att bedöma den externa reliabiliteten vill vi göra läsaren uppmärksam på att Falu kommun är nummer 50 bland Sveriges 290 kommuner i befolkningsstorlek och medelinkomsten är i samma nivå som för nationen i helhet. Med ett visst mått av försiktighet bör därför resultaten kunna generaliseras till att gälla även utanför Falu kommun.

²⁰ Parent har en tidshorisont på 5 år.

²¹ Hotz har en tidshorisont på 12 år.

²² Geel och Backes-Gellner fokuserar på universitetsstudierande med en tidshorisont på 5år.

Referenser

- Alam, M., Carling, K. and Nääs, O. (2013), "The effect of summer jobs on post-schooling incomes", IFAU, Institute for Labour Market Policy Evaluation, Working Paper 2013:24.
- Ask, B. och Ransgård, J. (2013) *Göteborgsposten*, "Morgan Johansson och Mattias Jonsson är fortfarande svaret skyldiga". (<http://www.gp.se>, 30 oktober 2013).
- Carr, R. V., Wright, J. D. and Brody, C. T., (1996), "Effect of high school work experience a decade later: Evidence from the national longitudinal survey", *Sociology of education*, 69, 66-81.
- Geel, R. and Backes-Gellner, U. (2012), "Earning while learning: when and how student employment is beneficial", *Labour*, 26:3, 313-340.
- Hotz, J. V., Xu, C.L., Tienda, M. and Ahituv, A., (2002), "Are there returns to the wages of young men from working while in school?", *Review of Economics and Statistics*, 84:2, 221-236
- Häkkinen, I., (2006), "Working while enrolled in a university: does it pay?", *Labour Economics*, 13:2, 167-189.
- Parent, D. (2006), "Work while in high school in Canada: its labour market and educational attainment effects", *Canadian journal of economics*, 39:4, 1126-1150.
- Rosenbaum, J. E., DeLuca, S., Miller, S. R. and Roy, K. (1999) "Pathways into work: Short- and long-term effects of personal and institutional ties", *Sociology of Education*, 72:3, 179-196
- Ruhm, C.J., (1997), "Is high school employment consumption or investment?" *Journal of Labour Economics*, 15, 735-776.
- Wang, I.J.Y., Carling, K. and Nääs, O. (2006), "High school students' summer jobs and their ensuing labour market achievement", IFAU, Institute for Labour Market Policy Evaluation, Working Paper 2006:14.

IFAU:s publikationsserier – senast utgivna

Rapporter

- 2013:1** Olsson Martin ”Anställningsskydd och föräldrelaterad frånvaro”
- 2013:2** Angelov Nikolay, Per Johansson och Erica Lindahl ”Det envisa könsgapet i inkomster och löner – Hur mycket kan förklaras av skillnader i familjeansvar?”
- 2013:3** Vikman Ulrika ”Så påverkar föräldraförsäkringen nyanlända invandrades etablering på arbetsmarknaden”
- 2013:4** Forslund Anders, Linus Liljeberg och Leah von Trott zu Solz ”Arbetspraktik – en utvärdering och en jämförelse med arbetsmarknadsutbildning”
- 2013:5** Eliasson Tove ”Löneutveckling bland invandrade och infödda – betydelsen av arbetsplatser och yrken”
- 2013:6** Katz Katarina och Torun Österberg ”Unga invandrare – utbildning, löner och utbildningsavkastning”
- 2013:7** Angelov Nikolay, Per Johansson och Erica Lindahl ”Kvinnors större föräldraansvar och högre sjukfrånvaro”
- 2013:8** Johansson Per, Lisa Laun och Tobias Laun ”Hälsan hos nybeviljade förtidspensionärer över tid”
- 2013:9** Engdahl Mattias och Olof Åslund ”Arbetsmarknadseffekter av öppna gränser”
- 2013:10** Bennmarker Helge, Lars Calmfors och Anna Larsson Seim ”Jobbskatteavdrag, arbetslöshetsersättning och löner”
- 2013:11** Lundin Martin, Jonas Thelander och PerOla Öberg ”Det välgrundade beslutet: om kommunal beredning i kommunstyrelse, utbildnings-, arbetsmarknads- och miljöärenden”
- 2013:12** Liljeberg Linus, Sara Martinson och Jonas Thelander ”Jobb- och utvecklingsgarantin – Vilka deltar, vad gör de och vart leder det?”
- 2013:13** Avdic Daniel och Per Johansson ”Könsskillnader i preferenser för sjukfrånvaro”
- 2013:14** Hensvik Lena och Oskar Nordström Skans ”Hur arbetslivserfarenhet och nätverk kan förändra avkastningen på förmågor och utbildning”
- 2013:15** Svaleryd Helena ”Den lokala konjunkturen och egenföretagande”
- 2013:16** Hall Caroline ”Medförde längre och mer generella yrkesprogram en minskad risk för arbetslöshet?”
- 2013:17** Wondratschek Verena, Karin Edmark och Markus Frölich ”Effekter av 1992 års skolvalsreform”
- 2013:18** Edmark Karin och Roger Gordon ”Beskattnings- och val av företagsform”

- 2013:19** Golsteyn Bart H.H., Hans Grönqvist och Lena Lindahl ”Tidspreferenser och långsiktiga utfall”
- 2013:20** Hensvik Lena och Oskar Nordström Skans ”Kontakter och ungdomars arbetsmarknadsinträde”
- 2013:21** Dahlberg Matz, Eva Mörk och Katarina Thorén ”Jobbtorg Stockholm – resultat från en enkätundersökning”
- 2013:22** Sibbmark Kristina ”Arbetsmarknadspolitisk översikt 2012”
- 2013:23** Hedlin Maria och Magnus Åberg ”Vara med i gänget?” – Yrkesocialisation och genus i två gymnasieprogram”
- 2013:24** Moudud Alam, Kenneth Carling och Ola Nääs ”Har kommunala sommarjobb under gymnasieåren en positiv effekt på arbetskarriären senare i livet?”

Working papers

- 2013:1** Nekby Lena, Peter Skogman Thoursie och Lars Vahtrik ”Examination behavior – Gender differences in preferences?”
- 2013:2** Olsson Martin “Employment protection and parental child care”
- 2013:3** Angelov Nikolay, Per Johansson och Erica Lindahl “Is the persistent gender gap in income and wages due to unequal family responsibilities?”
- 2013:4** Vikman Ulrika “Paid parental leave to immigrants: An obstacle to labor market entrance?”
- 2013:5** Pingel Ronnie och Ingeborg Waernbaum “Effects of correlated covariates on the efficiency of matching and inverse probability weighting estimators for causal inference”
- 2013:6** Forslund Anders, Linus Liljeberg och Leah von Trott zu Solz ”Job practice: an evaluation and a comparison with vocational labour market training programmes”
- 2013:7** Eliasson Tove “Decomposing immigrant wage assimilation – the role of workplaces and occupations”
- 2013:8** Katz Katarina och Torun Österberg “Wages of childhood immigrants in Sweden – education, returns to education and overeducation”
- 2013:9** Angelov Nikolay, Per Johansson och Erica Lindahl “Gender differences in sickness absence and the gender division of family responsibilities”
- 2013:10** Johansson Per, Lisa Laun och Tobias Laun “Screening stringency in the disability insurance program”
- 2013:11** Åslund Olof och Mattias Engdahl “Open borders, transport links and local labor markets”
- 2013:12** Bennmarker Helge, Lars Calmfors och Anna Larsson Seim “Earned income tax credits, unemployment benefits and wages: empirical evidence from Sweden”

- 2013:13** Avdic Daniel och Per Johansson “Gender differences in preferences for health-related absences from work”
- 2013:14** Lundin Martin, Oskar Nordström Skans och Pär Zetterberg “Political training as a pathway to power: the impact of participation in student union councils on candidate emergence”
- 2013:15** Hensvik Lena och Oskar Nordström Skans “Social networks, employee selection and labor market outcomes”
- 2013:16** Svaleryd Helena “Self-employment and the local business cycle”
- 2013:17** Hall Caroline ”Does more general education reduce the risk of future unemployment? Evidence from labor market experiences during the Great Recession”
- 2013:18** Sjögren Anna och Johan Vikström “How long and how much? Learning about the design of wage subsidies from policy discontinuities”
- 2013:19** Josephson Malin, Nina Karnehed, Erica Lindahl och Helena Persson “Intergenerational transmission of long-term sick leave”
- 2013:20** Wondratschek Verena, Karin Edmark och Markus Frölich ”The short- and long-term effects of school choice on student outcomes – evidence from a school choice reform in Sweden”
- 2013:21** Edmark Karin och Roger Gordon ”Taxes and the choice of organizational form by entrepreneurs in Sweden”
- 2013:22** Golsteyn Bart H.H., Hans Grönqvist och Lena Lindahl ”Time preferences and lifetime outcomes”
- 2013:23** Hensvik Lena och Oskar Nordström Skans “Networks and youth labor market entry”
- 2013:24** Moudud Alam, Kenneth Carling och Ola Nääs “The effect of summer jobs on post-schooling incomes”

Dissertation series

- 2012:1** Laun Lisa “Studies on social insurance, income taxation and labor supply”
- 2013:1** Vikman Ulrika “Benefits or work? Social programs and labor supply”